

Saksframlegg

Jonsvatnet med nedbørsfelt - orientering om status våren 2010

Arkivsaksnr.: 05/30052

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til vedtak:

Formannskapet tar saksframlegget til orientering.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

[... Sett inn saksutredningen under denne linja](#)

Saksutredning:

Bakgrunn

Saken gjelder en orientering om vern av drikkevannskilden Jonsvatnet og tiltak som er iverksatt i nedbørsfeltet.

Alle drikkevannskilder skal ha minimum to hygieniske barrierer som sikrer mot forurensing. En god kontroll på forurensningssituasjonen på vannet og i nedbørsfeltet kan være den ene barrieren. Senere rensing som kloring, uv-lys, sikring av ledningsnett osv. vil være deler av den andre barrieren. De siste 10- 15 årene har ikke den hygieniske barrieren i nedbørsfeltet vært 100 % effektiv. Derfor har det i de siste årene vært igangsatt forskjellige tiltak på Jonsvatnet.

Som vannverkseier er kommunen ansvarlig for tiltak i nedbørsfeltet samt varsling av disse tiltakene. Mattilsynet er overordnet myndighet som skal påse at vannverkseier følger lovverket vedr. drikkevannsforsyning.

Både de igangsatte tiltak som det er vises til nedenfor, samt skjerpet praksis ved all annen saksbehandling (drikkevannsinteressen er overordnet alle andre hensyn på Jonsvatnet), har begynt å virke. Dette vises direkte i vannkvaliteten som har blitt bedre. Til tross for utfordrende værforhold høsten 2009, med mye vind og varierende vanntemperatur, er det for første gang ikke funnet tarmbakterier i vannprøvene fra råvannsinntaket på 50 meters dyp.

Vannkvaliteten på råvannet i Jonsvatnet i kombinasjon med lite forurensing i nedbørsfeltet, oppfyller kravet til å være en hygienisk barriere. Så lenge vannprøver bekrefter denne situasjonen, vil Det lokale Mattilsynet godkjenne situasjonen i nedbørsfeltet som en hygienisk barriere. Det gjenstår imidlertid å se om denne situasjonen vil være stabil over tid. God vannkvalitet må opprettholdes gjennom igangsatte tiltak samt konsekvent saksbehandling i alle saker.

Det er vanskelig å peke på enkelttiltak som har hatt avgjørende betydning. Derimot er summen av alle forurensingskilder minsket og det kan med sikkerhet sies at dette har bedret situasjonen. Selv om enkeltstående tilfeller, aktiviteter, arrangement el. isolert sett ikke fremstår som noen stor forurensingskilde, er det samlede bildet et ganske annet. Det samlede utslipp fra all slik aktivitet vil kunne utgjøre en trussel mot drikkevannet, og det er denne trusselen rådmannen søker å unngå.

Vannmengde

En vesentlig del av en god vannforsyning er å ha tilstrekkelige mengder vann. For Jonsvatnet må kommunen forholde seg til en minimumsfilling og en maksimumsfilling av vannstanden. I løpet av de siste 10 årene har kommunen økt vannstanden (dog innenfor tillatelsene). Dette har gjort at faren for vannmangel er vesentlig redusert for Jonsvatnet sitt vedkommende.

Tiltak

Klausulering – landbruk

Det har vært gjennomført klausulering ovenfor landbrukseiendommer. Disse tiltakene er rettet mot

Trondheim kommune

forurensing fra husdyrhold og innebærer forbud mot bruk av husdyrgjødsel og beiting på sensitive areal. Det foreligger frivillige avtaler med berørte gårdseiere om iverksettelse av klausuleringene. Klausuleringene har vært virksomme siden underskriftsdato (for de fleste fra våren 2008). Det er også avtalt at det beregnes avsnvrenter frem til utbetaling skjer. Verdsettingene av klausuleringene skjer ved skjønn. For flesteparten av de berørte er erstatningen fastsatt og utbetalt. 7 grunneiere har anket videre til overskjønn som skal avholdes i juni i år.

Forbud mot spredning av husdyrgjødsel medfører et problem for gårdbrukere fordi det blir et overskudd av husdyrgjødsel samt at de taper verdien av denne husdyrgjødselen (må erstattes med kunstgjødsel). Frem til nå har dette vært løst gjennom en midlertidig ordning hvor kommunen har bekostet bortkjøring og tap av gjødselverdi. Denne ordningen er viktig og skal videreføres permanent med grunnlag i gjødselavtaler med de enkelte gårdbrukere. Erfaringen så langt er at ordningen benyttes i stor grad så lenge den er enkel å bruke for hver enkelt gårdbruker, samt at det gis god erstatning for tapt gjødsel.

Drikkevannsforskrift – lokale regler for Jonsvatnet

I 2008 ble det startet et omfattende arbeid for å lage en egen lokal drikkevannsforskrift for Jonsvatnet med tilhørende nedbørsfelt. Forslag til lokal forskrift var i realiteten klar for vedtak da det kom nye signaler fra Mattilsynet sentralt om hvordan lokale restriksjoner skulle iverksettes og forankres juridisk. Praksisen med egne lokale forskrifter skulle avvikles.

I sentral drikkevannsforskrift er det fra før et forbud mot tiltak som forurensar eller medfører forurensing av drikkevannskilder. Vannverkseier må på et faglig grunnlag finne ut hvilke forurensende aktiviteter som må unngås i sin drikkevannskilde. Disse aktivitetene vil være forbudt og vannverkseier vil være forpliktet til å informere om disse forbudene i og rundt egen drikkevannskilde.

Ovennevnte innebærer i praksis at de restriksjonene som skulle bli en lokal forskrift for Jonsvatnet er gjeldende for vannet og i nedbørsfeltet. Hjemmelen for disse restriksjonene er den sentrale drikkevannsforskriften.

Disse reglene retter seg mot allmennheten og innebærer forbud mot bading, regler om telting, oppbevaring av kjemikalier, bruk av hest, utvidet båndtvang, idrettsarrangement, forbud mot spredning/ risiko for spredning av nye dyrearter/ fiskearter osv. Det vil bli satt opp nye oppdaterte skilt om dette i løpet av våren.

Sanering av direkte utslipp samt utslipp fra avløp

I tråd med krav fra overordnede myndigheter som Fylkesmannen og det lokale Mattilsynet har Bystyret i Trondheim bla. vedtatt å redusere alle direkte utslipp samt utslipp fra avløp. Disse tiltakene er fjerning/ plugging av tidligere vannledning som er ført inn i hyttene samt å pålegge oppgradering av avløpsanlegg til boliger.

Av totalt 400 hytter i nedbørsfeltet har 60 hytter fått pålegg om å frakoble innlagt vann. Så langt er dette gjennomført for ca. 40 hytter.

Ca. 20 helårsboliger har fått pålegg om oppgradering av gamle avløpsanlegg til dagens standard. Dette arbeidet er så godt som ferdigstilt for alle helårsboligene.

Motorferdsel med båt / sjøflyhavn

I 1997 ble det vedtatt en egen forskrift om motorferdsel for Trondheim kommune. Denne forskriften

Trondheim kommune

innebærer i praksis at det i alle vann og vassdrag for Trondheim kommune er et forbud mot motorferdsel uten at det er gitt særskilt tillatelse. Frem til nå har det vært fulgt en praksis hvor de som fikk beholde rettighetene til motorferdsel i 1965/67 (de gamle Jonsvannskjønnene), kan få dispensasjon til å bruke elektrisk motor (dette gjelder ca. 30 eiendommer). Etter søknad gis det ca. 5 - 10 slik dispensasjoner hvert år. Disse tillatelsene er kun gitt ut fra historiske årsaker. Det har frem til nå ikke vært foretatt noen ytterligere vurdering av disse sitt behov for bruk av motor. Fra Rådmannen vil det komme forslag til en ny og strengere praksis enn den som har vært fulgt frem til nå.

Sjøflyene på Jonsvatnet får drive sin virksomhet etter tillatelser som luftfartsmyndighetene gir etter luftfartsloven. For folk flest er det uforståelig at sjøflyvirksomheten kan fortsette, samtidig med at kommunen håndhever et strengt forbud mot påhengsmotorer (både elektrisk og bensindrevet). Sjøflysaken er nå til ny vurdering i samferdselsdepartementet. Kommunens tydelige holdning over flere år er at denne virksomheten ikke er forenelig med drikkevannsinteressene.

Saksbehandling /samarbeid innad

I all løpende saksbehandling (byggesaker, plansaker, landbrukssaker, friluftsliv, kjøp, salg, uleie osv.) søker rådmannen å ivareta de signalene som er gitt politisk om at drikkevannsinteressen skal være et overordnet hensyn for all saksbehandling i nedbørsfeltet. Det skal ikke legges til rette for økte aktiviteter i området. Dette hensynet er grundig forankret i gjeldende kommunedelplan samt i kommunens hovedplan for vannforsyning.

Likevel kan det være en utfordring at alle enheter i kommunen skal vektlegge dette likt. Det er en risiko for at forskjellige enheter kan komme til motstridene beslutninger i sin saksbehandling.

Med utgangspunkt i ovenstående utfordring har rådmannen gjennomført et prosjekt høsten 2009 og vinteren 2010. Dette arbeidet har dreid seg om å få oversikt over arbeidsoppgaver/ roller, samt forbedre gamle og lage nye rutiner. Målsetningen er å oppnå god kommunikasjon mellom de interne enheter slik at det utøves en felles saksbehandling som er i tråd med drikkevannsinteressen.

Denne oversikten/ rutinene er lagt ut på interna og skal fungere som en hjelp i saksbehandlingen.

Samarbeid med andre etater

Kommunen er vannverkseier og Det lokale Mattilsynet er overordnet myndighet i forhold til drikkevannsforsyningen. Begge har myndighet til å iverksette forskjellige tiltak for å ivareta hensynet til Drikkevannet.

Det har vært et godt samarbeid med Det lokale Mattilsynet. Det har vært avholdt flere møter, og Mattilsynet og kommunen har samme oppfatning av innholdet i de gjeldende restriksjoner på Jonsvatnet. Dette vil ha avgjørende betydning hvis det for eksempel blir aktuelt å sende over saker til politiet for oppfølging derfra. Det er også laget noen enkle rutiner for ansvarsfordelingen mellom kommunen og Det lokale Mattilsynet.

Det er også tatt initiativ til et møte mellom politiet, Det lokale Mattilsynet og kommunen om felles forståelse av regler og samarbeid mht. håndhevelse av restriksjonene på Jonsvatnet.

Tilsyn/ håndhevelse

Kommunen har og vil ha en sentral rolle mht. det daglige tilsynet på Jonsvatnet. Tilsynet foretas jevnlig av representanter fra vannrenseanlegget (VIVA). Kommunen har ansvaret for å avdekke og følge opp uregelmessigheter som oppstår. Det lokale Mattilsynet har en mer sekundær rolle og et overordnet ansvar.

Trondheim kommune

I de tilfellene at påpekte forhold ikke løser seg i forbindelse med første kontakt med kommunen skal saken oversendes til Det lokale Mattilsynet for oppfølging derfra ved enkeltvedtak. Dette gjelder oftest permanente ordninger og praksis som må avvikles.

Kommunen har en spesiell utfordring ved å håndheve enkeltstående og flyktige regelbrudd, typisk at noen bader, bruker motorbåt osv. Pr. i dag kan kommunens representanter informere om regleverk og be om at ulovlig bruk stopper. Hvis ulovligheten ikke stopper, må kommunen kontakte politi eller Det lokale Mattilsynet. Kommunen har ingen myndighet til å gå videre med saken på stedet. Det kan også vanskelig forventes at politiet i stor grad prioriterer slike saker.

For å bøte på denne situasjonen skal kommunen søke om at de som fører det daglige tilsynet på Jonsvatnet (VIVA) kan bli tilkjent begrenset politimyndighet, slik at saker om nødvendig kan følges opp på stedet.

Informasjon

En av de største utfordringene fremover blir å nå frem med informasjon til allmennheten, samt få forståelse for at de aktuelle tiltak er nødvendige for å verne drikkevannskilden. Noe av dette kan avhjelpes med god skilting i nedbørsfeltet.

Det er også laget en egen hjemmeside på internett om Jonsvatnet. Hovedmålet med siden er å ha en oversikt over hva som er lovlig å gjøre på vannet og i nedbørsfeltet, samt hva som er forbudt. Hjemmesiden inneholder også diverse kontaktinformasjon, nyttige adresser, osv. Eksempelvis vil det i forbindelse med badeforbudet på Jonsvatnet også stå en oversikt over andre plasser i kommunen som er tilrettelagt for bading.

I tillegg vil det også bli iverksatt informasjonskampanjer.

Rådmannen i Trondheim, 30.04.2010

Thorbjørn Bratt
kommunaldirektør

Bjørn Ekle
stabssjef

[... Sett inn saksutredningen over denne linja](#)